

1932—1984

MEMORIAE AETERNAE  
ILLVSTRISSIMI AC ORNATISSIMI VIRI  
HADRIANI DAICOVICIV

STVDIORVM REGNI DACORVM ATQVE PROVINCIAE DACIAE  
AVCTORIS EGREGII AC PROMOTORIS  
COLLEGAE DISCIPVLI AMICI

Plecarea atât de neașteptată dintre noi a profesorului Hadrian Daicoviciu ne-a stîrnit, la aflarea năucitoare a tristei vești, parcă o pornire de revoltă în fața gîndului că au existat nenumărați înși privilegiați, a căror viață s-a desfășurat într-atîta de liniștit, încît sfîrșitul ei apărea ca un punct firesc așezat la capătul unei fraze lungi și neinteresante, conținînd o formulă mediocră a ceea ce se cheamă fericire.

Viața lui Hadrian Daicoviciu n-a fost dintre acestea, ci una adînc frămîntată, în cursul căreia nu i-au fost refuzate satisfacțiile, dar nici crucele nefericirile — stoic stăpînite. Frămîntarea vieții sale a fost unul din semnele menite celor aleși, celor mistuiți de o permanentă năzuință către adevăr, către știință, dornici de a le împărtăși pe acestea cît mai multora, — de s-ar fi putut, lumii întregi...

Și-a impresionat profesorii și colegii din prima clipă a intrării, ca student, în această Universitate, pentru a se dedica studiului istoriei. Avea o maturitate și o incisivitate a gîndirii, o spontaneitate a exprimării precise și elegante, care-l distingea, scriitor, din rîndurile mai multor generații de tineri de-acum cîteva decenii.

Ca membru, apoi, al comunității universitare, și-a dezvoltat aceste calități, pînă la a deveni un orator academic cu o apăsată amprentă de originalitate. Profunzimea fondului și frumusețea formei cursurilor sale l-au situat pe treapta cea mai înaltă în stima studenților, iar difuzarea frecventă pe calea undelor a cuvîntărilor lui i-a făcut cunoscută vocea cu sonorități grave, cu inflexiuni și nuanțări sugestive, pînă în cele mai îndepărtate colțuri de țară.

O activitate nu mai puțin susținută a desfășurat la Muzeul de istorie clujean. Încă de la reorganizarea instituției noastre, întîmplată în anul 1962, Hadrian Daicoviciu a fost numit șef al Secției daco-romane. Și-a continuat apoi activitatea ca director adjunct și director pînă în ultima clipă a vieții sale, retezată fulgerător mult prea de timpuriu. Se poate spune că cel plecat dintre noi a crescut odată cu muzeul, devenind cel mai autorizat reprezentant al său, în egală măsură apreciat în cercurile de specialiști din țară și din străinătate.

A inițiat și a organizat expoziții de anvergură menite să facă cunoscută istoria poporului nostru. *Romanii în Dacia, Iliri și daci, Civilizația daco-getică în perioada clasică* au fost dintre cele mai însemnate și unanim apreciate atât de specialiști, cît și de publicul larg din aproape întreaga Europă.

A avut inițiativa organizării de sesiuni și simpozioane științifice de asemenea manieră, încît ele să fie în adevăr utile nu numai în sensul comunicării de date științifice, ci și să faciliteze un fructuos schimb de opinii.

A fost totodată continuatorul priceput și perseverent al publicației noastre, ACTA MUSEI NAPOCENSIS, fondată de mentorul său. Paginile acesteia au fost deschise practic tuturor cercetătorilor, indiferent de epoca ce o aveau în vedere și de instituția unde-și desfășurau activitatea, chiar și specialiștilor străini.

Dar spiritul de colaborare promovat de Hadrian Daicoviciu s-a manifestat concret zi de zi față de toți cei care osteneau pe ogorul istoriei, fie ei clujeni, fie din alte părți. Întreaga sa personalitate a pus-o în slujba cauzei ocrotirii patrimoniului cultural național, ca și a instituțiilor muzeale pe care le susținea în permanență.

Activitatea științifică a celui care a fost Hadrian Daicoviciu a îmbinat armonios, cu energia, stăruința și exuberanța ce-i erau caracteristice, calitatea de dascăl a viitoare generații de profesori și de specialiști, cu aceea de cercetător neobosit al istoriei vechi a României.

O nestăvilită pasiune i-a caracterizat și activitatea de teren. Din studenție și pînă în acea ultimă vară, an de an cîteva luni le închina cercetărilor arheologice. Se apleca cu același interes și neostoită curiozitate asupra unei modeste locuințe sau asupra impozantelor ziduri ale fortificațiilor, asupra inventarului felurit al monumentelor sau a tainelor nedezlegate ale impresionantelor sanctuare dacice. A condus șantiere arheologice care au vizat monumente dacice și romane, iar dintre ele pe primele locuri se cuvin amintite cetățile dacice din munții Orăștiei și capitala Daciei romane; pe altele le-a vizitat sistematic, mînat de aceeași sete de cunoaștere.

Temelnicia, profunzimea și vastitatea cunoștințelor sale, calitățile remarcabile de om de știință s-au afirmat încă de la primele studii și articole publice. Fie că prezentau noutăți de ultimă oră, furnizate de propriile-i cercetări arheologice, fie că zăboveau asupra unor monumente sau evenimente de-acum cunoscute, pretabile însă la nuanțări de interpretare sau chiar la interpretări în întregime noi, zecile sale de studii demonstrează aceeași suplețe și profunzime a gândirii, cunoașterea în detalii a fenomenului istoric și o putere de sinteză întru totul ieșită din comun.

Majoritatea contribuțiilor sale au vizat istoria Daciei preromane, în speță a perioadei statului dac, și istoria Daciei romane. Izvoarele de toate categoriile — arheologice, numismatice, epigrafice, literare — coroborate cu o documentație practic exhaustivă în istoriografia referitoare la problematica cercetată i-au facilitat elaborarea unor lucrări de referință în literatura de specialitate: contribuțiile și noile interpretări privitoare la caracterul statului dac, la particularitățile acestuia, la cronologia regilor daci, la definirea în ansamblu a civilizației dacice ș.a., încununate de magistrala sinteză închinată istoriei Daciei de la Burebista pînă la cucerirea romană.

O problematică nu mai puțin vastă și complexă a abordat și în studierea epocii romane: instituțiile și organizarea provinciei carpato-dunărene, urbanismul, viața culturală și religioasă, continuitatea dacilor sub stăpînirea romană, romanizarea și esența ei.

Toate acestea, ca și altele nementionate acum, demonstrează nu numai vastul cîmp de cercetare investigat atent, pînă în cele mai mici detalii și avut în vedere de Hadrian Daicoviciu, ci mai ales interesul său pentru problematica majoră a istoriei vechi a țării noastre.

A descifrat sensurile profunde ale fenomenului istoric, l-a interpretat pe acesta din urmă cu respectul de-a dreptul pios pentru adevărul istoric și l-a redat în cuvinte meșteșugite. Opera sa în întregime demonstrează pondere și cumpătare, desăvîrșită corectitudine științifică, spirit analitic și sintetic magistral, încît va rămîne ca un bun de preț în tezaurul istoriografiei românești, iar numele său înscris între cele ale marilor oameni care și-au închinat cu folos viața propășirii ramurii de știință pe care au cultivat-o.

COLEGIUL DE REDACȚIE  
„ACTA MVSEI NAPOCENSIS“

IUDITA WINKLER  
1925—1985

O lungă și grea suferință a răpit-o dintre noi, la 26 martie 1985, pe Iudita Winkler, renumită cercetătoare a numismaticii antice, colaborator statornic al Muzeului de Istorie din Cluj-Napoca.

S-a născut la Cluj, în 10 ianuarie 1925. Foarte tînără, a trebuit să îndure calvarul deportării (1944—1945), împreună cu cei peste 150.000 de evrei din Transilvania ocupată. A supraviețuit infernului concentrațional nazist și, după Eliberare, și-a continuat studiile tot la Cluj. Aici a absolvit, în 1951, facultatea de istorie.

Numită preparator la Institutul clujean de Istorie și Arheologie, Iudita Winkler îi va rămîne devotată toată viața. Cercetător, apoi cercetător principal în cadrul sectorului de istorie veche, a obținut doctoratul în istorie în 1966 (teza,